

© Eddo Hartmann

Marente de Moor – The Netherlands

De Nederlandse maagd (2010)

The Dutch Maiden

Publishing House **Querido**

Biography

Marente de Moor (b. 1972) worked as a correspondent in Saint Petersburg for a number of years and wrote a book on her experiences, *Peterburgse vertellingen* (*Petersburg Stories*), which was published in 1999. She made a successful debut as a novelist in 2007 with *De overtreder* (*The Transgressor*), the German translation of which, *Amsterdam und zurück*, was well received there too. For her second novel, *De Nederlandse maagd* (*The Dutch Maiden*, 2010), de Moor was awarded the AKO Literature Prize 2011.

Synopsis

The greater scope of the novel covers the uncertainty and tensions preceding the Second World War.

In the summer of 1936, Dutch doctor Jacq sends his 18-year-old daughter Janna to stay with Egon von Bötticher, a German he befriended as a young man. This aristocratic fencing master, who is to help Janna perfect her own fencing skills, while away his days on a country estate, where he organizes the forbidden Mensur for students: a duel in which participants inflict visible injuries on each other as a sign of courage. Egon is an enigmatic figure, as attractive and irresistible as Heathcliff, and Janna inevitably falls for him.

However, *De Nederlandse maagd* is much more than just a story about love and the loss of innocence. A new, unfamiliar world opens up for Janna, full of riddles about the exact nature of the relationship between her father and Egon. The men met during the First World War, in an era that has gone forever now that the Nazis are on the rise. Janna's initiation into the adult world is a contradictory, confusing experience. The aristocratic code of honour, with its notions of courage and heroism, has proved futile, and an era of barbarism is dawning with the arrival of the Nazis. Through Janna's experiences, de Moor evokes the unsettled atmosphere of an era as a major historical shift occurs, vividly portraying the uncertainty and tensions that preceded the Second World War. As Janna reflects, when she returns to the Netherlands at the end of the book: "I could no longer return to the past. This had been a one-way journey."

De Nederlandse maagd

Marente de Moor

Je zou kunnen zeggen dat Von Bötticher verminkt was, maar na een week merkte ik zijn litteken al niet meer op. Zo snel went een mens aan uiterlijke afwijkingen. Zelfs gruwelijk mismaakten kunnen gelukkig zijn in de liefde, als ze iemand vinden die op het eerste gezicht niets om symmetrie geeft. De meeste mensen hebben echter de hebbelijkheid om, in weerwil van de natuur, de dingen te delen in twee helften die elkaars spiegelbeeld moeten zijn.

Egon von Bötticher was mooi, zijn litteken was lelijk. Een slordige wond, toegebracht met een bot wapen in een onvaste hand. Omdat mij niets was verteld, leerde hij mij kennen als een geschrokken meisje. Ik was achttien en veel te warm aangekleed toen ik uit de trein stapte na mijn eerste buitenlandse reis. Maastricht-Aken, een ritje van niks. Mijn vader had me uitgezwaaid. Ik zie hem nog staan voor het wagonraam, verrassend klein en mager, terwijl achter zijn rug de stoomzuilen oprijzen. Hij maakte een gek sprongetje toen de wagenmeester met twee hamerslagen vroeg de remmen te lossen. Naast ons trokken de rode wagens uit de mijnen voorbij, daarachter een rij loeiende veewagens, en in dat kabaal werd mijn vader steeds kleiner, tot hij in de bocht verdween. Geen vragen stellen, gewoon vertrekken. In zijn monoloog, een avond na het eten, was niet eens ruimte geweest om te ademen. Het ging om een oude vriend, eens een goede vriend, nog steeds een goede maître. Bon, verder, we moesten eerlijk zijn, we wisten dat ik deze kans moest aangrijpen om iets te bereiken in de sport, of wilde ik soms in de huishouding gaan werken,

nou dan, zie het als een vakantie, een paar weekjes schermen in het mooie Rijnland.

Tussen die twee stations lag veertig kilometer, tussen de twee oude vrienden twintig jaar. Op het perron van Aken stond Von Bötticher de andere kant op te kijken. Hij wist dat ik wel naar hem toe zou komen, zo'n man was het. En ik begreep inderdaad dat hij die zongebruinde reus met de roomwitte Homburg moest zijn. Bij de hoed droeg hij geen pak, alleen een kamgaren poloshirt en een soort zeemansbroek, zo eentje met een brede band in de taille. Heel modieus. En daar kwam ik, de dochter, in een opgelapte overgooier. Toen hij zijn gescheurde wang naar mij toe draaide, stapte ik terug. Het wilde vlees was met de jaren verbleekt, maar nog steeds roze. Ik denk dat mijn schrik hem verveelde, hij zag die blik natuurlijk wel vaker. Zijn ogen weken uit naar mijn borst. Ik pakte mijn medaillon om te verbergen wat in zo'n jurk toch nauwelijks te zien is.

‘Dat is het?’

Hij bedoelde de bagage. Hij kneedde mijn schermtas, voelde hoeveel wapens erin zaten. Mijn koffer moest ik zelf dragen. Heel snel vervaagde het zoete beeld dat ik van mijn maître had voordat ik hem ontmoette.

Dat beeld was ontstaan uit een wazig kiekje uit ons familiealbum. Twee mannen, de ene ernstig, de andere bewogen. Eronder een datum: januari 1915.

‘Dat ben ik,’ had mijn vader gezegd, wijzend op de ernstige man. En van de andere, van wie alleen te zien was dat hij een losgeknoopte kapotjas en een bontmuts droeg: ‘Dat is je maître.’

Mijn vriendinnen vonden de foto reuze. Het onscherpe gezicht liet zich wel invullen. Hij was fors en galant, dat telde, en hij had een landgoed waar ik kon gaan lanterfant, zoiets moest toch aflopen als in een film. Ik zag alleen een afgesloofde man zonder wapen. Boven mijn bed hing niet Gary Cooper of Clark Gable, maar de gebroeders Nadi. Een unieke foto, die ik nergens heb kunnen terugvinden: Aldo en Nedo, olympische helden, beiden rechtshandig, saluerend voor een partij. Schermers worden niet vaak in deze pose gefotografeerd. Hier staan ze nog in dezelfde houding tegenover elkaar, tussen hun kaarsrechte lichamen ligt precies vier meter, beiden houden de kling voor het ongemaskerde gezicht. Op de foto lijkt het alsof ze elkaar langs het staal van hun wapen de maat nemen, maar bij wedstrijden duurt zo'n groetritueel nooit lang. Niet zo lang als vroeger, toen dualisten voor de laatste maal het leven in de ogen van de ander bekeken.

Herr Egon von Bötticher kreeg zijn gezicht door Oorlog en vrede, waar ik hem als boekenlegger in had gestoken. Als ik het opensloeg, ontweek hij mij zoals hij voor de lens had bewogen. Las ik door, dan kreeg hij vorm. In de mist van de onscherpe vereeuwiging was hij zijn trots verloren. Eigenlijk droeg hij geen bontmuts, maar een steek, gouden epauletten op zijn schouders, links van zijn schoot een sabel in een rode schede. Dat wist ik zeker. In de trein probeerde ik snel door te lezen, maar ik werd afgeleid door een loerende passagier. Steeds als ik opkeek, keek hij weg. Ik las een paar zinnen, voelde dan weer zijn verhitte blik dwars door het ruitje van de coupé over mijn lichaam gaan, en begon nog sneller te lezen. Hele passages sloeg ik over om te komen waar ik wilde zijn: de kus van Bolkonski en Natasja. Die bereikte ik precies op tijd, toen we de tunnel binnen reden. De passagier was verdwenen. De foto stopte ik weg. Ik had geen gezicht nodig, mijn

Bolkonski zou ik herkennen uit duizenden. Op die nazomerdag in 1936 was hij de statigste van alle mannen op station Aken. Dichterbij gekomen bleek hij een verminkte vlerk, die me mijn koffer zelf in de auto liet tillen.

‘Uw vader heeft verteld wat de bedoeling is?’ vroeg hij.

‘Ja meneer.’

Niet, dus. Geen idee waar hij het over had. Beter leren schermen, dat was mijn bedoeling, maar mijn vader kende de maître uit een verleden dat niet lang meer duister zou blijven. Duitser, adel, landgoed Raeren. Mijn moeder begon hoofdschuddend te snikken toen ze het hoorde. Een andere reactie hadden we niet verwacht. De pastoor had haar gewaarschuwd voor de nazi’s, die zouden katholieken slecht behandelen. Mijn vader zei dat ze zich niet zo op stang moest laten jagen. Eerlijk gezegd, ik heb er niet op gelet. Nazi’s zeiden me niets. Von Bötticher daarentegen was onvermijdelijk. Hij reed me de stad uit zonder te remmen, langs onverharde haarspeldbochten; als hij schakelde, stootte zijn hand ruw tegen mijn been terwijl zijn knie, rechts van het stuur, tegen de mijne had geleund als ik niet schuin in de cabriolet was gaan zitten. Hij kleedde zich niet naar zijn leeftijd. Hij droeg sandalen die met een koordje om zijn enkels waren geknoopt. Mijn vader zou gezegd hebben: een pigeon.

‘We zijn er,’ was de derde zin die hij tot me richtte, na een tocht van zeker een uur. Voor de poort remde hij zo abrupt dat ik van de zitting schoot. Hij smeed het portier achter zich dicht, beende naar de hekken, duwde ze grommend open, sprong terug in de auto, scheurde de oprijlaan op en stapte weer uit om de poort te sluiten. De geluiden van die handelingen maakten duidelijk dat ik voorlopig niet meer buiten zou komen. Tussen de uitgebloeide kastanjes naast de oprijlaan

zag ik eerst de oude dakruiter, die gebruikt werd als duiven-til. Het zou een week duren voordat ik door het getrippel en gekoer heen zou slapen. Daarna zou ik wakker liggen van een veel grotere onrust.

Zet een spiegel tegenover een andere en ze tonen zichzelf in elkaar. Steeds kleiner en vager, maar de ene zal voor de andere niet verdwijnen. Zo is dat ook met sommige herinneringen. Ze ontkomen niet aan die eerste indruk, waarin een oudere herinnering is besloten. Vóór de jaarwisseling had ik in de bioscoop *The Old Dark House* gezien, met in de hoofdrol Boris Karloff, bekend van *Frankenstein*. Ik herkende het Raeren uit die film, althans, vond het er toen op lijken. Ik wist toen al dat ik in mijn herinnering altijd het huis uit de film zou blijven zien, dat de ramen altijd open zouden staan, met wapperende gordijnen, dat de spiegels gebroken zouden blijven en de wingerd rond de voordeur morsdood.

[...]

De eerste nacht op het Raeren kwamen de duiven mijn kamer binnen. Ik droomde dat ze met hun gerimpelde klauwtjes over me heen liepen. Een dikke grijsaard met een krop probeerde een moedervlek uit mijn hals te pikken. Omdat het zo benauwd was, had ik de balkondeuren op een kier gelaten, maar nu durfde ik niet meer op te staan om ze te sluiten. Het leek erop dat ze overal waren, scharrelend door de kamer. Op de stoel vlooiden de silhouetten van hun vleugels. Door het fladderende gordijn bescheen de maan de kamer alleen bij vlagen, ik was te moe om het lichtknopje te vinden en trok de lakens op tot mijn kin. 's Ochtends rook ik het meteen, de vogelravage. Romige kledders op het tapijt. Neerdwarrelend dons

toen ik uit bed stapte. Op het balkon was slag geleverd, heftig rondstappend in hun eigen uitwerpselen en een half verendek verliezend waren ze in en uit gelopen. Wat hadden ze gewild? Nu was het doodstil op het dak.

‘Dit is toch om je dood te schamen,’ zei Leni, die me kwam roepen voor het ontbijt. ‘Duivenstront is zeer bacterieel. Je kunt er longontsteking van krijgen, dat las ik in Die Woche. Ik zal Heinzi vragen een afrastering te maken. We kunnen ook proberen een van de kamers hieronder te meubileren.’ Ze pakte de lampetkan van het wasstel en gooide een plens over het balkon. Er moest een bezem uit de gang aan te pas komen, die hanteerde ze wijdbeens en voorovergebogen, vloekend. ‘Weet u hoeveel drollen ik al heb moeten ruimen vandaag? Hiervoor ben ik niet aangenomen. We zijn geen mestrapers, we hebben altijd bij de koekfabriek gewerkt.’

Ze was nog wel even bezig, ik moest zelf de keuken maar vinden. Trappen af naar de hal, deur rechts van de spiegel, gang daarachter helemaal uit, trapje omlaag, zou ik er zo tegenaan lopen. Niet bang zijn, de baas had een opperbest humeur. Had een wandeling gemaakt, een jonge haas geschoten, maakte zelf het ontbijt klaar. En o ja, ze moest van ’m zeggen dat hij zich verheugde op mijn gezelschap. Het bloed steeg naar mijn wangen. Met die galante uitnodiging was graaf Bolkonski weer ten tonele verschenen. Ik stak mijn haar op, strekte mijn hals en ging naar hem toe. Op de trap probeerde ik mijn voeten zo neer te zetten dat het niet kraakte. Maar eenmaal beneden vielen alle verwachtingen weer in duigen. Von Bötticher zat niet aan het andere eind van een wit gedekte tafel, hij stond met zijn rug naar mij toe gehakt te kneden bij de gootsteen.

Zoals ik het mij nu herinner, heb ik eigenlijk heel mijn jonge leven dagdromend doorgebracht. De toewijding waarmee ik dat deed, maakte het tot een vermoeiende gewoonte. Ik had nooit genoeg tijd om het verhaal af te maken, moest op een volgend ongestoord moment de draad weer oppakken en stuitte dan op onvolkomenheden, want, noem eens wat, zo'n luchtkasteel moest worden schoongemaakt, een jonge meid ging er misschien met je geliefde vandoor terwijl een oude feeks het plaatje bedierf met haar bemoeizucht, en wat deed zo'n prins eigenlijk de hele dag? Voordat ik alle struikelblokken uit de weg had geruimd was ik al gauw een uur verder. Dagdromen hield me 's nachts uit de slaap, met sommige verhalen leefde ik jaren, die werden steeds gedetailleerder, tot aan de motieven op de manchetten van mijn bruidsjurk aan toe. Zo verbeterden mijmeren alleen meisjes, dat weet ik zeker. Alle jonge mensen idealiseren de toekomst, maar meisjes ook het heden.

The Dutch Maiden

Marente de Moor

You might say that von Bötticher was disfigured, but after a week I no longer noticed his scar. How quickly one adjusts to outward flaws. Even the horribly misshapen can be lucky in love, if they find someone who from the start attaches no importance to symmetry. Most people, however, have the tendency, in defiance of nature, to divide things into halves that they expect to be mirror images.

Egon von Bötticher was handsome, it was his scar that was ugly: a messy wound, inflicted with a blunt weapon by an unsteady hand. Because I had never been warned, he first encountered me as a frightened girl. I was 18 and much too warmly dressed when I alighted from the train after my first trip across the border. Maastricht-Aachen, no distance at all. My father had seen me off. I can still picture him standing at the window of my railway carriage, surprisingly small and thin, the columns of steam rising behind his back. He gave an odd jump when the conductor struck two hammer-blows, the signal to release the brakes. On the next track over, red wagons carrying coal from the mines were followed by a line of bellowing cattle trucks, and amid the hullabaloo my father gradually dwindled until he disappeared around the curve. Don't ask questions now, just go. During his monologue, one evening after dinner, he'd left no pause for breath. He spoke of an old friend, once a good friend, still a good maître d'armes. Bon, in all honesty, we knew I had to seize this opportunity to achieve something as an athlete – unless I preferred to become a housemaid? Well, see it as a holiday then, a fortnight of fencing in the scenic Rhineland.

Between the two stations lay 40 kilometres, between the two old friends 20 years. On the platform in Aachen, von Bötticher was looking the other way. He knew I would come to him, he was that kind of man. And he was right: I understood that he must be the suntanned giant in the cream-coloured homburg. He wore no suit to match the hat, just a worsted tennis shirt and vaguely nautical trousers with a wide waistband. Very fashionable. And there I was, the daughter, in a patched-up pinafore. When he turned his torn cheek to face me, I backed away. The savage flesh had paled over the years but was still pink. My shocked expression probably bored him, it must have been all too familiar a response. His eyes drifted down to my chest. I clutched at my locket, to hide what is hardly visible anyway in a dress like that.

“That’s all?”

He meant the luggage. He squeezed at my fencing bag, checking how many weapons were in it. I had to carry my own trunk. The sentimental image of my fencing master that I’d cherished before our meeting was fading fast.

That image had grown out of a hazy photograph from our family album: two men, one solemn, the other a blur. Below them was a date: January 1915.

“That’s me,” my father had said, pointing to the solemn one. All that could clearly be seen of the other man was his shaggy, unbuttoned cloak and fur hat. “And that’s your maître.”

My friends had adored the photograph. His blurred features left plenty to the imagination. He was brawny and gallant, that was in his favour, and he had a country house where I could while away the days. It would be like a picture show. But all I saw was a weather-beaten man without a weapon. The picture above my bed was not Gary Cooper or Clark Gable, but the

Nadi brothers, a unique photograph I've never since been able to track down: the Olympic champions Aldo and Nedo, both right-handed, saluting before a bout. Not many photographs show fencers in that pose. In this one they were facing each other, both in the same stance, stock-straight, with exactly four metres between their bodies, holding their blades in front of their unmasked faces. They appeared to be sizing each other up along the steel of their weapons, but at competitions this opening ritual never lasts long. Not as long as it used to, when duellists took their last look into each other's living eyes.

Herr Egon von Bötticher had borrowed his face from *War and Peace*, where I'd stuck him as a bookmark. When I started the book he eluded me, just as he'd evaded the lens. Yet, as I read, he took shape. In the mist of his out-of-focus immortality, he had lost his pride. He didn't really wear a fur cap but a cocked hat, golden epaulettes on his shoulders and a sabre in a red sheath at his left hip. I was sure of this. In the train, I tried to hurry through the novel, but I was distracted by a passenger eyeing me. Whenever I looked up, he looked away. A sentence or two later, again I felt his hot gaze wandering over my body straight through the window of my compartment, and I began to read faster, skipping whole passages to arrive at my destination, Bolkonsky and Natasha's kiss. I reached it with perfect timing, just as we entered the tunnel. The passenger had vanished. I put the photograph away. I didn't need a face; I could spot my Bolkonsky in any crowd. That afternoon in the late summer of 1936, he was the most distinguished of all the men at Aachen station. But, at close range, he proved to be a scar-faced scoundrel who made me lift my trunk into the car myself.

"Your father explained the plan?" he asked.

"Yes, sir."

Well, no. I had no idea what he was talking about. My plan was to become a better fencer, but my father knew the maitre from a past that would not remain murky much longer. A German aristocrat, Raeren Hall – my mother had shaken her head and sobbed when we told her about it. We'd expected no better. Our priest had warned her against the Nazis, saying they mistreated Catholics. My father told her not to get so worked up. To be honest, I didn't pay much attention. Nazis meant nothing to me. Von Bötticher, in contrast, was unavoidable. He drove me from the station to Raeren without once using the brakes, navigating hairpin turns on unpaved roads. When he switched gears his hand roughly collided with my leg, while his knee, to the right of the steering wheel, would have pressed against mine if I hadn't turned to the side of the convertible. He did not dress his age, wearing sandals with straps round his ankles that made him look, as my father might have said, rather like a pigeon.

“Here we are.” After an hour in the car together, it was the third sentence he had uttered to me. At the entrance he hit the brakes so abruptly that I was jolted off my seat. He slammed the car door behind him, sprinted to the gate, pushed it open – grumbling all the while – leapt back in the car, surged forward onto the driveway and stepped out again to close the gate behind us. Among the bare limbs of the chestnut trees lining the drive, I caught my first glimpse of the old roof-turret, which was in use as a dovecote. It would take me a week before I could get a good night's sleep, what with all the scratching and cooing. By the end of that week, I would have much greater worries to keep me lying awake.

Place two mirrors face to face and they show you images of each other. Each successive image is smaller and fainter, and none displaces the first. Some memories are like that. They never break free of the first impression, caught in the frame of an older memory. Before New Year's Eve, I had seen the film *The Old Dark House*, with Boris Karloff of Frankenstein fame playing the lead. I recognized Raeren Hall from that film, or at least I imagined a resemblance. That first day, I knew that in my memories of Raeren I would always see the old dark house, that the windows would always be open, the curtains blowing in the wind, the mirrors forever broken and the ivy round the front door withered and dead.

[...]

That first night at Raeren Hall, the pigeons came into my room. I dreamed they were walking all over me with their wrinkled claws. A plump grey one with a puffed-up chest was trying to pluck a birthmark from my neck. In the oppressive heat I'd left the balcony doors open, but now I didn't dare get up to close them. The birds seemed to be everywhere, scurrying about the room. On the chair, a silhouette was checking its wings for fleas. With the curtain blowing in the wind, the moonlight came into the room in flickers and starts. Too tired to search for the light switch, I pulled the covers up to my chin. In the morning I could smell it as soon as I woke up, the bird-spattered mess, creamy splodges all over the carpet, down fluttering to the floor as I got out of bed. The balcony was a battlefield. They had wandered in and out, strutting about in their own faeces and shedding half their plumage. What had they wanted? The roof was now deathly quiet.

“Shocking!” Leni said, when she came to fetch me for breakfast. “Pigeon shit is highly bacterial. You could catch pneumonia, it said so in *Die Woche*. I’ll ask Heinzl to make you a screen. We could also try to furnish one of the rooms downstairs.” She picked up the jug by the washbasin and splashed its contents out onto the balcony floor. Then she found a broom in the corridor and wielded it, cursing, as she straddled the mess with widespread legs. “You know how many turds I’ve cleaned up already today? This isn’t what I signed up for. We’re not dung collectors, we always worked at the cake factory.”

This was going to take her a while, she told me. I’d have to find my own way to the kitchen. Down the stairs to the entrance hall, first door to the right of the mirror, all the way down the passage behind it and then a few more steps, I couldn’t miss it. Not to worry, the boss was on top of the world today. He’d gone out for a walk, shot a young hare and was making breakfast himself. And, oh yes, he had asked her to tell me that he was looking forward to the pleasure of my company. The blood rose to my cheeks. With this gracious invitation, Bolkonsky returned to the scene. I put up my hair, lifted my chin and set off to meet him. I did my best to glide elegantly downstairs without a sound. But once I reached the kitchen, all my expectations were shattered. Von Bötticher was not at the far end of a table laid with white linen. Instead he stood with his back to me, kneading minced meat by the sink.

Looking back, it seems to me now that I spent all my young life daydreaming with exhausting dedication. I never had enough time to finish my stories, I had to pick up the thread at the next available opportunity and then got tangled up in contradictions, because – for instance – castles in the air need

cleaning, some young maiden might run off with your beloved while an old shrew spoils your fantasy with her interfering ways, and what does a prince do all day anyway? It would take me hours to tie up all the loose ends. Daydreaming kept me up at night. Some stories stayed with me for years, growing ever more detailed, down to the intricacies of buttons on my wedding dress. Only girls daydream so fervently, I'm sure. All young people idealise the future, but girls idealise the present too.

EUROPEAN UNION
PRIZE FOR LITERATURE

2014

Marente de Moor – The Netherlands

De Nederlandse maagd

The Dutch Maiden

304 pp, 2010

Rights sold to (*Last Update – August 2014*):

Germany: Suhrkamp Verlag

Publishing House **Querido**

Singel 262 – 1016 AC Amsterdam – The Netherlands

Tel. 020 – 55 11 262

www.querido.nl

Contact: Agent – a.portegies@singel262.nl

ISBN: 978-9-0214-4269-3

EUPL / FEP-FEE – Rue Montoyer, 31 – B-1000 Brussels – T. +32 (0)2 770.11.10

info@euprizeliterature.eu – www.euprizeliterature.eu

Creative
Europe

european
booksellers
federation

FEDERATION OF EUROPEAN PUBLISHERS
FÉDÉRATION DES ÉDITEURS EUROPÉENS